

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

XI.815.25.2016.AK

Pani Elżbieta Kruk
Przewodnicząca Komisji
Kultury i Środków Przekazu
Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili się przedstawiciele stowarzyszenia Polski Związek Głuchych w związku z poselskim projektem ustawy o składce audiowizualnej (druk nr 443) skierowanym do Komisji Kultury i Środków Przekazu podczas pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu w dniu 29 kwietnia 2016 r. W związku z otrzymanym sygnałem pragnę wyrazić swoje zaniepokojenie faktem, że **wskazany projekt ustawy nie przewiduje zwolnienia osób niesłyszących oraz niewidomych od obowiązku zapłaty tej daniny publicznej.**

Warto podkreślić, że **osoby głuche oraz niewidome nie mają możliwości korzystania z oferty programowej przygotowanej przez nadawców telewizyjnych w stopniu równym do osób bez dysfunkcji narządów wzroku czy słuchu.** Proponowane w poselskim projekcie ustawy o składce audiowizualnej rozwiązanie przewidujące obowiązek uiszczania w pełnej wysokości wskazanej daniny publicznej przez osoby głuche i niewidzące wiąże się z nierównym traktowaniem odbiorców niejednorodnych usług ze względu na niski procentowy udział audycji dostosowanych do potrzeb osób z takimi niepełnosprawnościami w całkowitym czasie emisji programów telewizyjnych. Osoby z niepełnosprawnościami otrzymują bowiem znacznie ograniczoną możliwość korzystania z finansowanego świadczenia w porównaniu z innymi podmiotami. Przepis art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1531, z późn. zm.), który wszedł w życie z dniem 1 lipca 2011 r., nakłada na nadawców telewizyjnych obowiązek dostarczania osobom z dysfunkcją wzroku oraz dysfunkcją słuchu usług ułatwiających odbiór programu. Obecnie audycje z udogodnieniami powinny stanowić 10% kwartalnego czasu emisji programu z wyłączeniem reklam i telesprzedaży.

Rozporządzeniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie niższego udziału w programie telewizyjnym audycji z udogodnieniami odbioru dla osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu wzroku oraz osób niepełnosprawnych z powodu dysfunkcji narządu słuchu (Dz. U. z 2013 r. poz. 631) dodatkowo obniżono kwotę udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami w niektórych programach telewizyjnych. Chciałbym zatem zwrócić uwagę Pani Przewodniczącej na dane dotyczące procentowego udziału audycji dostosowanych do potrzeb osób niesłyszących i niewidomych w czasie emisji programów telewizyjnych. W praktyce występują trzy rodzaje udogodnień stosowanych w takich programach – audiodeskrypcja, transkrypcja tekstowa oraz język migowy. Udogodnienia te kierowane są do trzech różnych grup odbiorców, odpowiednio: osób niewidomych, osób głuchych posługujących się biegle językiem polskim oraz osób głuchych posługujących się na co dzień językiem migowym. Kwartalne sprawozdania składane do KRRiT przez nadawców, dotyczące obowiązku zapewniania dostępności programów dla osób z niepełnosprawnością sensoryczną wskazują, że napisy stanowią większość oferty audycji dostosowanych do potrzeb osób głuchych. W programach rozpowszechnianych w naziemnej telewizji cyfrowej audycje z udogodnieniami dla niesłyszących (najnowsze dane za IV kwartał 2015 r.) stanowią od 2,69% (TVP INFO) do 62,17% (Program 1 TVP) czasu nadawania programu z wyłączeniem reklam i telesprzedaży, natomiast udział audycji z udogodnieniami dla niewidomych w ogólnym czasie nadawania programu z wyłączeniem reklam i telesprzedaży wynosi od 0% (ESKA TV, TRWAM, POLO TV, Stopklatka TV, TVP INFO) do 30,11% (Program 1 TVP) – („Udziały audycji z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku lub słuchu w programach telewizyjnych w 2015 r.” oprac. Departament Monitoringu Biura KRRiT).

Ponadto, KRRiT w „Uwagach do poselskich projektów ustaw: o mediach narodowych, o składce audiowizualnej oraz przepisy wprowadzające ustawę o mediach narodowych i ustawę o składce audiowizualnej” wskazała, że proponowanego systemu nakładania i pobierania składki audiowizualnej nie można uznać za sprawiedliwy, a przedmiotu daniny, jakim jest możliwość korzystania z usług tworzonych przez media narodowe, za wystarczająco zdefiniowany. Zdolność i potrzeby osób związane z odbiorem mediów narodowych nie są bowiem takie same w każdym przypadku.

Na mocy Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., a ratyfikowanej przez Polskę 6 września 2012 r., Polska zobowiązana jest do wprowadzenia w życie określonych standardów postępowania w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami realizacji ich praw. Zgodnie z art. 30 Konwencji, władze państwowe uznają prawo osób z niepełnosprawnościami do udziału na zasadzie równości z innymi w życiu kulturalnym i podejmują wszelkie odpowiednie środki w celu zapewnienia, że osoby z niepełnosprawnościami będą miały dostęp

do programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej w przystępnych dla nich formach.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że osoby głuche oraz niewidome nie mają możliwości korzystania z oferty programowej przygotowanej przez nadawców telewizyjnych w stopniu równym do osób bez dysfunkcji narządów wzroku czy słuchu. Nieuzasadnione wydaje się zatem zobowiązanie osób z takimi niepełnosprawnościami do uiszczania składki audiowizualnej w pełnej wysokości. W moim przekonaniu godnym naśladowania wzorem dla ustawodawcy jest obowiązująca obecnie regulacja art. 4 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1204, z późn. zm.), zgodnie z którą zwolnione od opłat abonamentowych są osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu (mierzone na częstotliwości 2000 Hz o natężeniu od 80 dB) oraz osoby niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15%.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648, z późn. zm.) zwracam się do Pani Przewodniczącej z prośbą o rozważenie podczas prac nad projektem ustawy o składce audiowizualnej przywołanych przeze mnie argumentów przemawiających za zwolnieniem od obowiązku opłacania składki audiowizualnej osób niesłyszących i niewidomych.

Załącznik:

- „Udziały audycji z udogodnieniami dla osób niepełnosprawnych z dysfunkcją narządu wzroku lub słuchu w programach telewizyjnych w 2015 r.” – oprac. Departament Monitoringu Biura KRRiT.